

Risto Uimonen

Juha SIPILÄ

Keskustajohtajan henkilökuva

Minerva

Juha Sipilä

Risto Uimonen

Juha **SIPILÄ**

Keskustajohtajan henkilökuva


minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

Lastenlapsilleni Lotalle (1 v.) ja Nupulle (4 kk)

© Risto Uimonen ja Minerva Kustannus, 2022
Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
www.minervakustannus.fi

ISBN 978-952-312-324-3
Ulkoasu Taittopalvelu Yliveto Oy
Painettu EU:ssa

Sisällys

LUKIJALLE	7
SUURIIN SAAPPAISIIN.....	13
Jäätä kepillä kokeilemaan.....	15
00102 Eduskunta	29
Arvoja kunnioittava yritysjohtaja	37
Takarivistä johtokolmikkoon	48
Ruokahalu kasvaa syödessä.....	62
Taistelu aikaa vastaan	79
Voitonjuhlat jäivät pitämättä	93
Mies puhtaalta pöydältä.....	99
Ukko vaihtoon, ellei tulosta tule.....	108
Haluan jatkaa omana itsenäni.....	123
Läpimurto raskaaseen sarjaan	132
Kissanpoikia pesemässä.....	141
Yllättävää apua oppositiolta	151
Pääministeri sai haastajan.....	167
KARUN KAINUUN KASVATTI	173
Opettajan poika Puolangalta	175
Yhteiskunnallinen herääminen	189
Minna-Maaria.....	195

YRITYSJOHTAJA JA SIJOITTAJA	205
Legendaarisen Lauri Kuokkasen opissa.....	207
Bisnesenkeli ja hyväntekijä	222
Elektrobitin saneeraus.....	229
Vahva arvopohja yritysjohtajana	241
Näennäistä hiljaiseloa.....	248
Lentävä kempeleläinen.....	259
 POLITIIKAN HULLUNMYLLYSSÄ.....	 265
Onko se lestadiolainen?	267
Miljoonien polte	281
Jalat tukevasti maassa	294
Velkoja maksava puoluejohtaja	302
”Kepun tauti” iski puoluejohtoon.....	310
Perimmäisten kysymysten äärellä	319
Hallitus ajoi itsensä umpikujaan.....	335
Historiallinen puoluejohtajasopimus.....	346
Keskustassa kuohahtaa.....	363
Hirvittävät paineet harteilla.....	372
Gallup-suosion lieveilmiöitä.....	379
Tiistaina syntynyt sunnuntailapsi	386
Puoluejohtajan imagon vaikutus	404
Viimeinen mahdollisuus uudistua.....	411
Eipilogi – Tuomo Sipilä	419
 TEKIJÄN KIITOKSET	 422
 HENKILÖHAKEMISTO.....	 426

Lukijalle

Tämä kirja on saanut alkunsa Minerva Kustannus Oy:n toimitusjohtajan Juhani Korolaisen aloitteesta. Hän ehdotti loppusyksyllä 2013, että tekisin kirjan Keskustan uudesta puheenjohtajasta Juha Sipilästä. Ehdotus ei sytyttänyt minua ensi kuulemalta, vaikka pidin Sipilää mainiona tyyppinä ja kiinnostavana persoonana – siis hyvänä kirjan aiheena. Ei sitä joka päivä nousta suuresta tuntemattomuudesta ja ilman vankkaa poliittista kokemusta vanhan valtapuolueen johtoon.

Puoluejohtajaksi tullaan Suomessa isojen otsikoiden kautta, ei oikotietä pitkin. Poliitikon pitää antaa ensin näyttöjä, joista media tekee näyttäviä juttuja ja jotka vakuuttavat niin puolueen kenttäväen kuin sen eliitin. Ykköspuheenjohtajaksi nousu on edellyttänyt vuosien ja jopa vuosikymmenten aherrusta, puheiden pitoa viikonloppuisin eri puolilla maata, äänestäjien kättelyä ja kuuntelua, esitteiden jakoa tuulessa ja tuiskussa, järjestötyössä puurtamista ja nousua porras portaalta politiikan hierarkiassa. Kaikki tämä on tarkoittanut jatkuvaa kampanjointia ilman, että sitä kukaan sellaiseksi on myöntänyt.

Veni, vidi, vici (tulin, näin voitin). Noin kirjoitti Gaius Julius Caesar vuonna 46 eKr. Rooman senaatille voittoisan taitelunsa jälkeen. Ilmaisu soveltuu myös Juha Sipilään, jonka

rakettimaista nousua Keskustan puheenjohtajaksi ei voi la-
kata hämmästelemästä. Kun Sipilä valittiin yli satavuotiaan
puolueen johtoon 9.6.2012, hän oli ollut Keskustan jäsen
vasta parisen vuotta ja kansanedustaja runsaan vuoden. Saa-
vutus hakee vertaistaan Suomen politiikassa.

Juuri tuohon Sipilän poliittisen taustan kapeuteen liit-
tyi epäröintini. Olen kirjoittanut kirjoja raskaan sarjan po-
liittista päättäjistä, mutta heidän ja Sipilän välillä on ollut
yksi olennainen ero: olen työskennellyt journalistina heidän
kanssaan pitkään. Olen nähnyt ja kuullut heistä kaikenlaista,
myös epäviralliselta puolelta. En tuntenut ennestään Sipilää
yhtä hyvin, joten minua arvelutti tarttua tarjottuun työhön.

Oivalsin kuitenkin nopeasti, että Keskustan uusi johtaja
on kirjoittamaton lehti ja uusi tuttavuus suurin piirtein kai-
kille politiikkaan erikoistuneille journalisteille ja kommen-
taattoreille. Heidän tutustumisensa Sipilään alkoi oikeastaan
vasta Rovaniemen puoluekokouksen alla 2012 ja sen jälkeen.
Minulla oli Sipilästä tietoa sekä omakohtaista kokemusta ja
näkemyistä vuosilta 2001–2008, jolloin työskentelin Oulussa
Kalevan päätoimittajana. Opin tuntemaan hänet jo tuolloin
ja seurasin kiinnostuneena hänen edesottamuksiaan yritys-
johtajana ja rahan maailmassa.

Panin merkille, ettei Sipilä ollut tavanomainen yritysjohtaja.
Eurojen kuva ei loistanut hänen silmissään, vaikka hän
menestyi ja vaurastui. Häntä kiinnosti muukin kuin se, mitä
viivan alle jäi. Hänellä oli vahva eettinen ajattelutapa ja elä-
mänasenne. Sipilä on miljonääri, kuten monet mielellään
ovat todenneet sen jälkeen, kun hänestä oli tullut alkiolai-
sen puolueen puheenjohtaja. Raha ei kuitenkaan ole eikä ole
ollut hänen elämänsä keskeinen sisältö. Tämän näkee jo sii-
täkin, että hän lähti politiikkaan ja luopui tuottavista omis-
tuksistaan lukuisissa yrityksissä. Politiikka pystyi tarjoamaan
hänelle tuossa vaiheessa tuskin muuta kuin paikan eduskun-
nan suuren salin takapenkissä.

Pääministerin ja kansanedustajan kaksoisroolissa ansaitsee paljon vähemmän kuin menestyvänä yritysjohtajana – saati pelkkänä kansanedustajana. Sipilä ei edes tiennyt uravalintaa tehdessään, kuinka suuri oli kansanedustajan palkkio. Se valkeni hänelle vasta kun hän näki ensimmäisen tilinauhansa eduskunnassa.

Yritysjohtajana ansaittu raha on tuonut Sipilän taloudellisen vapauden ja antanut hänelle mahdollisuuden kokeilla elämässä muutakin kuin bisnestä. Sipilän kunnianhimo suuntautuu nyt politiikkaan, ja hän toivoo voivansa tehdä tässä roolissa Suomesta paremman maan elää ja asua.

Tulin lopulta pohdinnoissani siihen tulokseen, että voisin yrittää tulkita Sipilän menestystä politiikassa omien tietojeni ja havaintojeni perusteella sekä hankkimalla journalistisin keinoin lisätietoa hänestä. Miksi täydellinen uranvaihdos onnistui Sipilältä, vaikka insinöörit ovat yleensä kiinnostuneempia vekottimista ja vempaimista kuin yhteiskunnasta? Miten ihmeessä diletantti pystyi voittamaan politiikan rassarjalaisten ja vanhojen kehäkettujen luottamuksen? Kun Sipilä lähti pyrkimään Keskustan puheenjohtajaksi, moni kysyi, kuka ihmeen Sipilä. Hänen kotikentällään Pohjois-Pohjanmaallakin hänet tunnettiin paremmin yritysjohtajien ja teknologiateollisuudessa työskentelevien ihmisten parissa kuin Keskustan kenttäväen keskuudessa.

Sipilä on ilmeinen rouva Fortunan suosikki, sillä hän on ollut elämässään usein oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Ennen kaikkea hänen poliittisessa menestyksessään on kuitenkin ollut kyse Sipilän persoonan vetovoimasta, tahdonlujuudesta, kunnianhimosta, tilannetajusta ja kylmäpäisyydestä. Sipilä on ollut poliitikkona hyvin pitkälle samanlainen, millainen hän oli yritysjohtajana: pohjoispohjalainen mies ilman turhia kommervenkkejä ja egon tehostustarvetta.

Kokenut journalisti Kaija Ahtela luonnehti *Kauppalehden* haastattelussa 29.12.2014 Sipilää harmaaksi niin kuin monet

muutkin journalistit ovat tehneet häntä ennen. ”Sipilä so-
lahtaa tavallisten ihmisten joukkoon kuin rukkanen työmie-
hen käteen. Vaatimattoman oloinen mies ei it-miljonääriksi
erotu kaupan kassajonossa”, Ahtela kirjoitti. Sellaiselta mie-
heltä Sipilä todellakin vaikuttaa. Tuollainen kuva hänestä
on kuitenkin harhaanjohtava. Sipilällä oli vuoden 2015 vaa-
lien lähestyessä jo takanaan erittäin mielenkiintoinen ja an-
toisa elämänvaihe. Sipilästä voi todellakin syntyä hänen per-
soonaansa hallitsevan vaatimattomuuden vuoksi harmaa ja
vähän tylsä vaikutelma, mutta todellisuudessa hänen elämäs-
tään ei ole väriä ja sisältöä puuttunut.

Sovimme Sipilän kanssa tämän kirjan tekemisestä kesän
2014 alussa. Kirja julkaistaan tekijän nimissä. Minulle tekijä-
nä on ollut tärkeää, etten kirjoita Juha Sipilän kertomusta it-
sestään, vaan henkilökuvan, joka muodostuu lukuisten hänet
hyvin tunteneiden ihmisten havaintojen ja kertomusten sekä
omien arvioideni pohjalta. Sipilä on ollut yksi haastatelta-
va muiden joukossa, joskin tietenkin tärkeämpi kuin kukaan
toinen. Tämä ei ole Sipilän tai Keskustan tilaustyö eikä vaa-
likirja, vaikka teos ilmestyykin eduskuntavaalien alla. Kirjan
aikataulun ovat sanelleet kustantajan tarpeet, oma ajankäyt-
töni sekä Sipilän taivuttelu. Hän vierasti pitkään ajatusta,
että hänestä tehtäisiin kirja jo tässä vaiheessa.

Pidin tärkeänä päästä yhteistyöhön Sipilän kanssa, jot-
ta tästä tulisi mahdollisimman tarkka ja paikkansapitävä tie-
tokirja. Olen myös pitänyt yhtenä kirjan tekemisen ehtona,
että Sipilä tarkistaa ennen painoon menoa käsikirjoituksen,
ettei siihen jää häntä koskevia virheitä. Sipilän lisäksi hänen
vaimonsa Minna-Maaria ja veljensä, uutistuottaja Jouni Sipi-
lä ovat antaneet kirjaan tietoja ja valokuvia, joita olisi ollut
mahdotonta saada muualta. Kiitän heitä kaikkia hyvästä yh-
teistyöstä.

Halun lausua tässä yhteydessä kiitokset myös Miner-
va Kustannus Oy:n toimitusjohtajalle Juhani Korolaiselle ja

markkinointipäällikkö Jorma Mahlaselle hyvästä yhteistyöstä sekä Suomen Tietokirjailijat ry:lle saamastani apurahasta.

Olen kiitoksen velkaa kaikille muillekin minua käsikirjoutuksen teossa auttaneita henkilöitä kohtaan. Heitä on paljon, ja heidän nimensä löytyvät luvusta Tekijän kiitokset.

Espoon Haukilahdessa 24. helmikuuta 2015

Risto Uimonen

SUURIIN SAAPPAISIIN

Ihmeiden aika ei ole ohi politiikassa. Se nähtiin vuonna 2012, kun Suomen Keskustan uudeksi puheenjohtajaksi valittiin melkoisesta tuntemattomuudesta poliittisesti kokematon miljonääri, diplomi-insinööri Juha Sipilä Kempeleestä. Hänen nousunsa vanhan valtapuolueen johtajan suuriin saappaisiin hakee vertaistaan Suomen politiikassa.

Jäätä kepillä kokeilemaan

Keskustan puoluekokous Lahdessa kesäkuussa 2010 oli suuri mediaspektaakkeli, valitsihan se uuden keskustajohtajan ja pääministerin Suomea seitsemän vuotta johtaneen Matti Vanhasen tilalle. Keskustan puheenjohtajuudesta käytiin tiukka kamppailu Paavo Väyrysen, Mauri Pekkarisen, Timo Kauniston ja Mari Kiviniemen kesken.

Taistelu huipentui Lahden urheilutalossa lauantaina 12.6., jolloin 41-vuotias hallinto- ja kuntaministeri Kiviniemi kukisti äänin 1357–1035 vanhan kehäketun, elinkeinoministeri Mauri Pekkarisen toisessa äänestyksessä. Maan kokeneimpiin poliitikkoihin lukeutuva Keskustan entinen puheenjohtaja Väyrynen ei päässyt toiselle kierrokselle. Kiviniemestä tuli Suomen historian toinen naispääministeri ja puolueensa historian toinen naispuheenjohtaja. Vaalin ratkettua tunnelma kokouspaikalla nousi kattoon, ja median huomio kohdistui voittajaan.

Suurta jännitysnäytelmää seurasi silmälasiansa takaa muuan leppoisasti hymyilevä mies pohjoisesta. Hän sai kävellä kaikessa rauhassa ympäriinsä, tehdä omia havaintojaan ja aistia suuren poliittisen kokouksen tunnelmaa. Vain harva pani hänet merkille. Miestä tuskin tunsivat juuri muut kuin jotkut puoluekokoukseen valitut pohjoispohjalaiset, joihin hänkin kuului.

Lahden urheilutalon uumeniin oli ahtautunut kolmisen-tuhatta ihmistä eri puolilta Suomea. Virallisia kokousedustajia, puoluejohtoa, kokousvirkailijoita, avustajia, järjestysmiehiä, journalisteja, kuvaajia, kutsuvieraita, tarkkailijoita ja näytteilleasettajia. Ihmisvilinä oli niin valtava, että sen keskellä pistivät silmään vain jotkut tunnetut toimittajat ja poliitikot, joita pääministeripuolueessa ja vanhassa valtapuolueessa riitti.

Tuo vähän ihmeissään politiikan menoa tutkaillut mies oli diplomi-insinööri Juha Petri Sipilä Kempeleestä, Oulun naapurikunnasta. Hän oli tullut Lahteen ottaakseen ensimmäisiä askeliaan politiikan saralla. Tunsimme toisemme ennestään, joten pysähdyimme juttelemaan. Sipilä paljasti, että hän oli päättänyt lähteä yrittämään eduskuntaan seuraavissa, huhtikuun 2011 vaaleissa. Siinä oli syy, miksi hän oli tullut Lahteen. Kempeleen Keskustakerho oli jo nimennyt hänet ja seurakuntapastori Jukka Kolmosen ehdolle Keskustan Pohjois-Pohjanmaan piirin jäsenäänestykseen, joka järjestettäisiin syksyllä.

Mitä ihmettä? Mikä kumma politiikassa kiehtoi arvostettua yritysjohtajaa niin paljon, että hän halusi alistaa itsensä Pohjois-Pohjanmaan Keskustan raakaan jäsenvaaliin päästäkseen kansanedustajaehdokkaaksi? Sipilä tunnettiin hyvin Oulun seudulla ja muuallakin. Hänen statuksensa oli sellainen, että hän sai äänensä kuuluviin ilman poliittista asemaa. Eduskunnassa Sipilä joutuisi takariviin odottamaan, koska tulee hänen vuoronsa saada vastuullisia tehtäviä. Eduskuntaryhmien virkaikähierarkia on tiukka, eikä sitä rikota noin vain.

Sipilä vastasi hämmennystä huokuneeseen kysymykseen hymynkare huulilla. Hän kertoi liittyneensä Keskustaan muutama viikko aiemmin. Häntä kiinnosti katsoa, mitä politiikka voisi tuoda tullessaan. Hän sanoi olevansa vapaa mies, jolla ei ollut mitään menetettävää, vaikka ei pääsisikään eduskuntaan.

Juha Sipilä astui heti poliittisen uransa alkumetreillä suoraan suuriin saappaisiin. Risto Uimonen kertoo, mikä Juha Sipilä on miehiään ja miten aloitteleva poliitikko, insinööri ja yritysjohtaja harppasi pystymetsästä vanhan valtapuolueen johtoon ja valtakunnan politiikan eturiviin.

Sipilä nousi kansanedustajaksi ensi yrittämällään vuonna 2011. Jo samana keväänä hänet valittiin Keskustan eduskuntaryhmän toiseksi varapuheenjohtajaksi. Kesän 2012 puoluekokouksessa Sipilä valittiin Suomen Keskustan puheenjohtajaksi.

Sipilä valmistui diplomi-insinööriksi Oulun yliopistosta vuonna 1986. Ennen politiikkaan siirtymistään hänet tunnettiin yritysjohtajana, joka IT-alan huippuvuosina 90-luvulla kasvatti johtamaansa Solitra Oy:tä 100 prosentin vuotuista kasvuvauhtia. Onnistuneen yrityskaupan johdosta Sipilästä tuli yksi ensimmäisiä nk. Oulun IT-miljonäärejä.

Kirja kertoo, miksi Sipilä vaihtoi yritysjohtajuuden politiikkaan, miten tapahtui yllätysnousu Keskustan johtoon sekä miten Sipilä pystyi herättämään luottamusta ja etenemään suoraan Suomen poliittiseen eliittiin.

Risto Uimonen on kokenut journalisti ja tietokirjailija, joka on toiminut mm. *Kalevan* päätoimittajana ja *Helsingin Sanomien* pääkirjoitustoimittajana ja päätoimittajan varamiehenä. Vuodesta 2010 hän on toiminut Julkisen sanan neuvoston puheenjohtajana. Uimonen on kirjoittanut kirjoja Suomen politiikasta, median asemasta ja imagonrakennuksesta sekä henkilökuvat mm. Sauli Niinistöstä, Iiro Viinasesta ja Per-Erik Lundhista.